

Առ շող կանխեմ ես քոյին
Թեպետ ոչ ես ի նոյն վայր,
Ո՛չ ես ընդ իմ քաղցրիկ մայր
Ցաղօրս ի քայ նըշուլին.
Դաստքս երկնաձիգ դողողօնն՝
Ոչ ես ի ծղիսն իւր յնոսն :

Սիրեմ ըզբեզ դեռ սըրտիւ
Որ իբր ըզբոց մի բերեա
Բախե յերկինս ցանգ ըզբեա,
Ցերկին՝ զոյր դրամբ լուսայնիւ
Կանգնիս երկրիս մեր խօսնակ
Բաստիցն ի կայս հրաւիրակ :

Յորժամ ցառոց զիս բեռինք
Ընկճեն, եւ սիրտ իմ համրի
Իբր անապատ ամայի,
Եւ որ նայեաց մի տայ չիք,
Զիք բազմածով ուր ոգւոյս
Սիւք մի շընչե եւ կամ յոյս :

Յորժամ ըզքայս իմ կըրոտ
Շարժեմ յերկիր որ ոչ իմ.
Եւ մենաւոր երեքիմ
Ցամայս որ չեն ինձ ծանօթ,
Եւ չիք որ տայն առ իս զաջ,
Կամ զեր ասեւ. Ա՛ստ առաջք :

Այլ դեռ քեզ ակն իմ ի հայց,
Սիրտս ի խնդիր է լուսոյ.
Շող դու երմին լեր լուսոյ,
Զանժան սիրոյն բարբառեաց.
Ու ի խորս հոգւոյս իմ պըղտոր,
Ո՛հ հեղ ծաւալ քո զանդորը :

ԻՈՐԻՆ Վ. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ.

Je cours encore à ta rencontre
Je viens prier encore sous tes splendeurs
Bien que ce ne soit pas au même lieu,
Ni avec ma tendre mère,
Et que mes faibles bras levés au ciel
Ne soient plus soutenus par ses pieuses mains.

Je t'aime avec un cœur
Qui comme la flamme légère,
Toujours bat des ailes pour s'envoler au ciel,
Au ciel dont tu illumines la porte
Étincelante, messagère céleste;
Comme pour nous convier au séjour du vrai bonheur.

Quand le poids des douleurs
M'écrase et que mon cœur se tait
Comme un désert silencieux;
Quand personne n'a un regard pour moi;
Quand dans mon âme agitée de tempêtes
Ne souffle du dehors nulle brise rafraîchissante ;

Quand je porte ou traîne mes pas languissants
Sur une terre qui n'est pas la mienne,
Et que j'erre seul et que je chancelle
Dans des déserts inconnus pour moi,
Et que personne n'est là pour me tendre la main
Ou me dire seulement : Voilà ton chemin.

Alors encore mes paupières t'appellent
Et mon cœur cherche ta lumière.
Sois pour lui un rayon d'espoir;
Parle-lui de l'amour suprême.
Et au fond de mon âme troublée,
Ah! répands ton calme et ta paix.

CORÈNE GALFA.

ՍՍ.ՀՄԱՆՔ ՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Ի ՌՈՒՍԻԱ.

(Շարաշարութիւն. Տես Հ. Գ. էջ 225.)

ԳԼՈՒԽ Ը.

ԱՄՈՒՍՆԱՑԵԱԼ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ.

ՃԲ.

Ամուսնացեալ եկեղեցականք լուսաւորչական
Հայոց են նախ՝ Աւագերեցք, Քահանայք, Աւագ
սարկաւազք, Սարկաւազք եւ Կիսասարկաւազք.
Երկրորդ՝ Դպիրք եւ սպասաւորք եկեղեցւոյ :

ՃԳ.

Հայոց ամուսնացեալ եկեղեցականներուն
կարգը կրնան մտնել ամեն վիճակէ՝ մարդիկ՝
առաջարկութեամբ վիճակաւոր Առաջնորդին,

հաւանութեամբ այն անձանց կամ տեղեաց՝
որոնցմէ կախումն ունին, եւ վճռով Սիւնհոդոսին
Էջմիածնի: Տուրք տուող վիճակէ եղած անձինքը՝
միայն Տերութեան ծերակալութիւն վճռովը կրնան
եկեղեցական կարգ առնուլ :

ՃԴ.

Հայաստանեայց եկեղեցւոյ սրբանուէր պաշ-
տօնեաները, անոր հին կանոններուն համեմատ,
վիճակաւոր Առաջնորդաց ձեռքովը պաշտօն
կառնուն եւ հոգեւոր աստիճան ու ձեռնադրու-
թիւն կընդունին : Իսկ դպիրներն ու եկեղեցւոյ
սպասաւորները պաշտօններ կառնուն՝ վիճա-

կաւոր Առաջնորդին կարգադրութեամբը, եւ քահանային օրհնութեամբը եկեղեցւոյն ծառայութեանը մէջ կմտնեն :

ՃԵ.

Ամուսնացեալ եկեղեցականք Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, որոց մասնաւորապէս յանձնուած է աստուածային պաշտամունքը կատարել ժողովրդապետական եկեղեցեաց մէջ, եւ աշխարհականաց հոգեւոր պիտոյքը հոգալ, որպէս զի այս կարեւոր պարտքերը պարտուպատշաճ խնամքով ու ճշդութեամբ կատարեն՝ պիտի ջանան որ իրենց ժողովուրդները հաստատեն քրիստոնեական վարդապետութեան ճշմարտութեանցը մէջ, կրթելով ու յորդորելով զանոնք բարեպաշտ, համեստ ու պատուաւոր կենցաղավարութեան, ոչ միայն խրատներով, այլ եւ իրենց օրինակովը, եւ ամենայն փութով զգուշանալով այն ամենայն բանէն որ կրնայ մեղադրութեան պատճառ ըլլալ իրենց իբրեւ դատարկութիւն, բերեամտութիւն կամ անծուծկալութիւն :

ՃԶ.

Ամուսնացեալ եկեղեցականաց հրաման կայ անշարժ ստացուածոց տէր ըլլալու՝ ըստ ընդհանուր իրաւանց սոսկականաց. բայց ազնուականաց պէս կալուածի տէր անոնք միայն կրնան ըլլալ որ իրենց սերնդեանը կողմանէ ազնուական ճնողաց ժառանգ գտնուած են :

ՃԷ.

Ամուսնացեալ եկեղեցականաց այն տները՝ յորս իրենք կրբնակին՝ ազատ են զինուորաց օրէւան ըլլալէն, գետնի տուրքերէն եւ ուրիշ քաղաքական հարկերէ, բաց ի սալայատակաց նորոգութեան եւ փողոցաց ու գաւիթներու մաքրութեան տուրքերէն որ պիտի վճարեն՝ ուրիշ բնակիչներուն հաւասար :

ՃԸ.

Ամուսնացեալ եկեղեցականք օրինաւոր պատկով իրենց վիճակին իրաւունքները կհաղորդեն իրենց ամուսիններուն, որ այն իրաւունքները իրենց ամուսիններուն մեռնելէն ետքն ալ կը պահեն՝ քե որ դատաստանական վճռով մը անդեցմէ չզրկուին, եւ կամ տարբեր վիճակով մարդու մը հետ նորէն չպսակուին :

ՃԹ.

Քահանայից եւ ուրիշ եկեղեցական պաշտօնէից որդիքը եկեղեցական կառավարութեան տակ

կիյնան, ու չեն պարտաւորուիր ուրիշ տեսակ կեանք ընտրելու : Երբ յանկարծ եկեղեցականի որդին զինուորական վիճակի մէջ մտնէ, կամաւորապէս զօրաց մէջ մտնողներուն իրաւունքները կվայելէ. միայն քե եկեղեցական դպրատան մէջ եւ կամ անոր հաւասար դպրոցի մը մէջ գտնէ միջին դասու ուսմունքները լմընցուցած պիտի ըլլայ : Բայց այս կարգադրութիւնները այն տղոց համար չեն որ իրենց հօրերուն եկեղեցական կարգ առնելէն առաջ աշխարհք եկած են. այնպիսիները իրենց առաջին կողմանը մէջ կմնան, ու եկեղեցական իշխանութեան տակ չեն իյնար :

ՃԺ.

Ամուսնացեալ եկեղեցականք կարող են իրենց կամօքը ազատ ըլլալ հոգեւորական կառավարութենէ, բայց վիճակաւոր Առաջնորդին առաջարկելովը՝ Էջմիածնայ Սիւնհոդոսէն վճիռ առնելով միայն. եւ քե որ ազնուականաց կարգէն չեն, եկեղեցականութիւնը ձգելէն ետեւ պարտական են ուրիշ վիճակ մը ընտրելու՝ ըստ օսհմանադրութեան ընդհանուր օրինաց :

ՃԺԱ.

Հայոց քահանաները անմիջապէս իրենց վիճակաւոր Առաջնորդաց իշխանութեանը տակն են. իսկ ուրիշ եկեղեցական պաշտօնեաները՝ իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ աւագերեցին կամ գլխաւոր քահանային իշխանութեանը տակ : Քահանայից եւ ուրիշ եկեղեցական պաշտօնէից դէմ եղած գանգատները ամենն ալ վիճակաւոր Առաջնորդին կերբան :

ԳԼՈՒԽ Ը.

ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ԴՊՐԱՏՈՒՆՆԵՐ.

ՃԺԲ.

Հայոց պատանիներուն աստուածաբանական ուսմունք սովորեցնելու համար հոգեւորական դպրատուններ կրացուին Էջմիածնայ վանքին մէջ Ռուսաստանի ամեն մէկ Առաջնորդարաններուն մէջ :

ՃԺԳ.

Էջմիածնայ հոգեւորական դպրատունը կարող լիւսին անմիջական կառավարութեանը տակն է. ուրիշները՝ իւրաքանչիւր իր վիճակաւոր Առաջնորդին իշխանութեանը տակ :

ՃԺԴ.

Հոգեւորական դպրատանց վերակացուները, որոնց յանձնուած է աշակերտաց կրօնական ու

բարոյական կրթութիւնը, պարսական են վիճակաւոր Առաջնորդաց վերատեսչութեամբը եւ կարելի երեւցած միջոցներով մանրամասն կանոններ հաստատելու ուսմանց ընթացքին ու դպրատան ներքին բարեկարգութեանը համար, ու էջմիածնայ Սիւնհոդոսին առաջարկելու : Սիւնհոդոսը այն կանոնները քննելէն ու անոնց հաւնելէն ետեւ, կառաջարկէ թէ անոնք եւ թէ էջմիածնայ դպրատան համար դրած կանոնները 'ներքին գործոց Ոստիկանին' Կովկասեան եւ Անդրկովկասեան զաւառաց կուսակալին ձեռքովը : Հայոց հոգեւորական դպրատանց մէջ ուսանելի նիւթերուն կարգը պիտի ըլլան, բաց ի սովորական ուսմունքներէն ու այն գիտութիւններէն որ ամենահարկաւոր են եկեղեցական վիճակի համար, Ռուսաց լեզուն ու Ռուսաստանի Պատմութիւնն ու Աշխարհագրութիւնը :

ՃԺԵ.

Հոգեւորական դպրատունը որ վիճակին մէջ

որ կգտնուի, այն վիճակին ամեն եկեղեցիներուն ու վանքերուն մէջ սովորական կանոնով դրամաժողով կըլլայ անոր համար, եւ ժողովուած ստակները երեք ամիսը մէյմը կյուղարկուին այն տեղւոյն եպիսկոպոսական Ատեանին որ Դպրատանը հասցրէ : Անկէց ի գատ վանքերը աւելի փոյթ մը ունենալով Հայաստանեայց եկեղեցւոյն օգտին՝ տարուէ տարի իրենց եկամուտներէն մասնաւոր գումարներ կ'հանեն որ իրենց վիճակին հոգեւորական Դպրատանը նպաստ ըլլայ :

ՃԺԶ.

Հոգեւորական Դպրատունները պարտական են ամեն տարի՝ մանրամասն հաշիւ տալու վիճակաւոր Առաջնորդին իրենց գործողութեանցը վրայնմանապէս իրենց եկամտից ու ծախուց եւ մնացած գումարներուն վրայ տեղեկութիւն :

(Նարայարութիւնը յաջորդ թերթով) :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԻ ԵՐԻՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅ.

(Նարայարութիւն, Տես Հ. Գ. Էջ 250) :

Ե.

Այն զգացմանց մէջ էինք անա երբոր տպագրեցինք Մուրատեան վարժարանին վերջին դիպուածներուն պատմութեանը 222 երեսին մէջ այս խօսքերս թէ « Ուղղափառ հայ վարդապետ » ներ եմք մեք՝ Հռովմայ սուրբ ընդհանրական եւ առաքելական եկեղեցւոյն վարդապետութեանը հետեւող ի հաւատոյս, եւ նոյնպէս պիտի ըլլամք մինչեւ ի մահ Աստուծոյ շնորհիւ : » Յայտնի բան է թէ այն խօսքին մէջ ի հաւատոյս ըսելով՝ մեր միտքն է հաւատոյ կախան մատուցող միայն հասկնալ, եւ ոչ երբեք այն անիրաւ եւ անտեղի նորաձեւութիւնները որ Հռովմայ արծառնայն նպատակող աստուածաբանները կուզեն իրեն հաւատոյ մատուցող ընդունել տալ տգիտաց, ինչպէս են Պապին գերագոյն իրաւասութիւնը ի վերայ ամենայն եկեղեցեաց՝ իրեն մի միայն փոխանորդ Քրիստոսի, անոր անսխալութիւնը, ընդհանուր ժողովէ մը աւելի մեծ իշխանութիւն ունիմ ըսելը, որ եւ իցէ աստուածաբանական անորոշ խրնդիր կամ կարծիք՝ իր անձնական հեղինակութեամբը կամ թէ մասնական ժողովով իրեն մասն հաւատոյ հաստատելը, եւ անոր դեմ խօսողները հերետիկոս կամ հերձուածող են ըսելով դատապարտելը, եւ այլն եւ այլն : Սակայն կիսատեղեկութիւն որ ամենայն կերպով իրաւունք ունենին այն համազգիք որ կարծես թէ մտքերնին զրբը էին որ մեք իբր թէ արդէն դարձեր մտեր եմք նորէն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ առաջնորդաց իշխանութեան տակը. իսկ եւ տեսնելով թէ այն մեր դատաւորութիւնը ուրիշ պայտական վարդապետաց դատաւորութեան տարբերութիւն մը չունի՝ զայրակցելը ու վշտացելը էին : Այն միջոցին համար սխալ էր կարծիքնին. բայց եւ հարկ չհամարեցանք

պատասխան մը հրատարակել իրենց մեղադրութեանը դէմ : Իսկ հիմա որ փոխուեցաւ վիճակնիս, պարտք կհամարիմ մեզ քիչ մը աւելի բացատրել՝ թէ ինչու համար կամ ինչ մտքով Հռովմայ անունը մէջ բերինք հոն, եւ թէ հաւատոյ կախան մատուցող ըսելով ինչ կհասկընամք հոս :

Զ.

Այն յայտարարութիւնը զրած ատեննիս ինչ վիճակի մէջ էինք մեք. — Ամբաստանութիւն չկար որ չընեն վրանիս անունը որ իրենց անշուր գործողութիւնը արդարացնելու կարօտ էին՝ մեր վրայ մեծամեծ յանցանքներ շփելով. այսինքն անհնազանդութիւն, ապստամբութիւն, անհաւատարմութիւն, լանդզմութիւն, խռովարարութիւն եւ այլն եւ այլն : Բայց որովհետեւ եկեղեցական անձինք էինք՝ Գաղղիոյ պէս կաթոլիկ երկրի մը մէջ մինչեւ այն օրերը կարողիկճանչցուած, ուստի եւ իրեն բովանդակութիւն այն ամենայն ամբաստանութեանց այս խօսքը հաներ էին մեր վրայ որ իբր թէ մեք հաւատոյ վարդապետութեան մէջ ալ կասկածելի եմք, անտարբերեայ եմք, ճոր աղանդ մը հնարելու ետեւէ եմք, անով հռովմական իշխանաւորաց եւ Փարիզոյ Գերապատիւ արքեպիսկոպոսին ոչ միայն պաշտպանութեանը արժանի չեմք, այլ եւ ոչ գրութեանն ու կարեկցութեանը. պէտք է որ քշուինք հալածուինք Փարիզէն, եւ երէ կարելի է բոլոր Գաղղիայէն, նաեւ աշխարհիս երեսին : Դարձեալ եւ հռովմական ծնողք որ իրենց զաւկներուն դատաւարակութիւնը մեզ յանձնել էին տարիներով, կատարեալ վրտաճութեամբ, այս ամբաստանութեանց վրայ ուրիշ ամեն բանէ աւելի զայրակցելով՝ կերպով մը իրաւունք կուտային զմեզ բարբարոցներուն :